

UNIUNEA AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

**PROGRAM INTERN AL AVOCATULUI
PRIVIND PREVENIREA SPĂLĂRII BANILOR
ȘI COMBATEREA FINANȚĂRII TERORISMULUI**

CHIȘINĂU 2019

INTRODUCERE

Prezentul Program Intern elaborat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova reprezintă un model de Program Intern tip. La dorință și în caz de necesitate fiecare avocat aprobă programe proprii¹ pentru prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului în conformitate cu prevederile legale, recomandările naționale și internaționale, criteriile și factorii de risc evaluați la nivel național și internațional.

Programul Intern al fiecărui avocat din cadrul Cabinetului Avocatului (CA) cât și a Biroului Asociat de Avocați (BAA), are drept scop și este orientat anume spre prevenirea și indentificarea după caz a spălării banilor și a finanțării terorismului, în același timp acest program protejează liber profesioniștii, adică avocații în calitatea lor de entități raportoare², spre a nu fi folosiți de către clienții săi în scopuri ilegale, ceea ce ar veni în contradicție cu prevederile stabilite în Codul Deontologic, prevederile legale, prevederile constituționale și în Tratatul Internațional la care Republica Moldova este parte.

Lupta pentru prevenirea și combaterea spălării banilor este necesară pentru conservarea integrității piețelor financiare și a economiei de piață, inclusiv pentru combaterea crimei organizate și a terorismului.

Avocatul asigură implementarea abordării bazate pe risc prin aprobarea procedurilor de identificare, evaluare, monitorizare, gestionare și diminuare a riscului de spălare a banilor și de finanțare a terorismului.

În activitatea sa, avocații se conduc de următoarele prevederi legale:

- Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994;
- Codul Penal Nr. 985 din 18.04.2002;
- Legea Nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- Legea Nr. 1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură;
- Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20.05.2015;
- Recomandările FATF revizuite în 2018;
- Codul deontologic;

¹ în baza art. 13 alin. (3) a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

² în baza art. 4 alin. (1) lit. g) a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

I. ETAPELE SPĂLĂRII BANILOR

Spălarea banilor este un proces dinamic prin care se dă o aparență legală a profiturilor obținute ilegal. Având la bază în prima instanță mișcarea fondurilor obținute ilegal de infractori, în a doua instanță ascunderea urmelor ilegale prin diferite operațiuni complexe și în a treia instanță integrarea veniturilor în sfera legală.

Metodele de spălare a banilor pot varia, însă în pofida varietății metodelor folosite, procesul de spălare a banilor se realizează întotdeauna în trei etape, care la rândul său, pot semnală instituțiile financiare asupra activităților infracționale. Felul/modul în care ele sunt folosite depinde de mecanismele de spălare a banilor disponibile, inclusiv de cerințele infractorului sau a organizațiilor criminale.

Plasarea este etapa inițială, prin care infractorul introduce profitul său ilegal în sistemul financiar. Stratificarea este etapa a doua, în care infractorul întreprinde o serie de mișcări a fondurilor prin care el le îndepărtează de la sursa ilegală de la care ele provin. După ce primele etape au trecut cu succes, se trece la etapa finală, în care infractorul își integrează fondurile în circuitul economic legal, beneficiind ulterior de ele, în mod legal.

II. SECRETUL PROFESIONAL

Avocatul cunoaște Recomandările Parlamentului European din 13 decembrie 2017 adresată Consiliului și Comisiei în urma anchetei privind spălarea de bani, evitarea sarcinilor fiscale și evaziunea fiscală (2016/3044(RSP)), unde s-a stabilit că:

- ❖ Secretul profesional nu poate fi utilizat pentru protejarea și ascunderea ilegalităților ori pentru a acționa în contradicție cu spiritul legii.
- ❖ Relația client-avocat nu îngreunează raportarea adecvată a tranzacțiilor potențial ilegale, păstrându-se tot odată o linie de demarcație clară între consilierea juridică tradițională și avocații care acționează în calitate de operatori financiari.
- ❖ Activitatea desfășurată de un avocat într-un domeniu care depășește sarcina sa specifică de apărare sau reprezentare în justiție și de consiliere juridică poate, în anumite împrejurări, să facă obiectul obligării de a transmite autorităților statului anumite informații pe care le cunoaște.
- ❖ Astfel, avocații care oferă consiliere clienților pentru conceperea unor planuri de evaziune fiscală sau a unor strategii de planificare agresivă, urmează să poarte răspundere juridică.

III. CONFIDENȚIALITATEA

Avocații pot descuraja³ un client de a participa în activități ilegale în special ce ține de domeniul spălării banilor, însă se obligă⁴ să nu divulge clienților ori terților datele despre transmiterea informațiilor către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB).

³ conform Recomandării FATF nr. 21

⁴ în baza art. 12 a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

IV. MĂSURILE DE PRECAUȚIE

Măsurile de precauție⁵, permit evaluarea modului în care un anumit client este expus riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului. În limitele și competențele sale, avocații, aplică în permanență măsurile de precauție privind toți clienții, ceea ce înseamnă:

- cunoașterea identității clientului
- identificarea beneficiarului efectiv
- înțelegerea scopului și/sau natura relației de prestare a serviciilor

Avocatul menține în permanență acel grad înalt de cunoaștere (monitorizare) a riscurilor potențiale față de clientul său, ce ține de domeniul spălării banilor și finanțării terorismului.

V. RISCURILE DE SPĂLARE A BANILOR

Avocatul întreprinde în permanență acțiuni privind identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului în domeniul propriu de activitate, ținând cont de evaluarea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivel național și internațional.

Avocatul va aprecia activitatea clientului său prin prisma abordării bazate pe risc menționate în Criteriile și Factorii privind riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului în activitatea liber profesioniștilor, elaborate de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

1. La stabilirea riscurilor asociate jurisdicțiilor și zonelor geografice, avocatul va ține cont de:
 - regiunea/jurisdicția în care clientul sau beneficiarul efectiv este înregistrat;
 - regiunea/jurisdicția unde clientul sau beneficiarul efectiv activează;
 - regiunea/jurisdicția cu care clientul sau beneficiarul efectiv are relația de afacere;
2. La stabilirea riscurilor de client, avocatul va ține cont de:
 - statutul clientului sau beneficiarului efectiv⁶
 - clientul sau beneficiarul efectiv care generează sume substanțiale în numerar⁷
 - clienții sau beneficiarii efectivi care nu sunt monitorizați într-un mod adecvat de către autoritățile competente financiar-bancare naționale și/sau internaționale;
 - clienții sau beneficiarii efectivi care apelează la instituțiile financiare sau bancare care nu sunt monitorizate în mod adecvat de către autoritățile competente ori prezintă suspiciuni;
 - clienții sau beneficiarii efectivi care își desfășoară relația de afacere sau solicită servicii neobișnuite în circumstanțe neconvenționale
 - clienții sau beneficiarii efectivi care folosesc metode legitime, însă fără un motiv întemeiat legal și/sau economic;

⁵ în baza art. 5 alin. (2) a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a Recomandării FATF nr. 10

⁶ de exemplu persoanele expuse politic naționale și internaționale

⁷ de exemplu întreprinderi mari, case de schimb valutar, cazinourile etc.

3. La stabilirea riscurilor de servicii, avocatul va ține cont de:
- servicii în care avocații doresc să acționeze în calitate de intermediari financiari, pe propria răspundere, contrar prevederilor legale;
 - servicii care oferă posibilitatea de a ascunde proprietatea beneficiarului efectiv de la autoritățile competente;
 - servicii care nu țin de competența avocatului;
 - tranzacții lipsite de motive legitime pentru sumele transmise;
 - plăți primite de la persoane terțe necunoscute sau plăți primite în numerar unde această metodă de plată nu ar fi una tipică
 - transferuri de bunuri imobiliare sau tranzacții similare între părți pe o perioadă de timp neobișnuit de scurtă, fără nici un motiv legal, fiscal, comercial, economic sau de alta natură legitimă;
 - clienții care oferă sume extraordinare pentru servicii nejustificate⁸
 - mecanismele de distribuție și de utilizare a noilor tehnologii informaționale care țin de tranzacțiile valutare⁹

VI. RISCURILE TERORISTE ȘI DE PROLIFERARE A ARMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ

Avocatul este informat și va ține cont de Listele persoanelor implicate în activitățile teroriste și de proliferare a armelor de distrugere în masă emise și publicate de către Serviciul de Informație și Securitate¹⁰, precum și a diverselor liste de interdicții, sancțiuni internaționale ce țin de activitatea de terorism și de proliferare a armelor de distrugere în masă.

VII. RAPORTAREA ACTIVITĂȚILOR SUSPECTE

Avocatul se conduce de cele sus menționate și în baza evaluării proprii a riscurilor de spălare a banilor, se obligă¹¹ să transmită formularul special¹² Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, doar, în cazul în care există o suspiciune rezonabilă. Formularele speciale se transmit în cel mult 24 de ore de la identificarea actului sau a circumstanțelor care generează suspiciuni.¹³

⁸ în cazul în care există un acord de bună credință între client și avocat pentru o reprezentare de succes, nu ar fi considerat un factor de risc

⁹ de exemplu folosirea cripto valutei

¹⁰ de exemplu: <http://antiteror.sis.md/advanced-page-type/listele-teroriste>

¹¹ în baza art. 11 a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

¹² în baza Ordinului SPCSB nr. 18 din 08.06.2018 cu privire la raportarea activităților sau tranzacțiilor care cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. (http://www.posta.md/files/Files/Legislatie/Ordin_SPCSB_nr._18_din_08.06.2018_Raportarea_activitatilor_care_cad_sub_incident_a_Legii_de_combatere_si_prevenire_de_spalare_a_banilor.pdf)

¹³ în baza art. 11 a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

Avocații devin subiecți ai regimului de raportare:

- în perioada participării lor în numele clientului la orice tranzacție financiară și imobiliară;
- în perioada acordării asistenței juridice pentru planificarea, efectuarea tranzacțiilor în interesul clientului;

inclusiv în cazurile de:

- vânzare-cumpărare a imobilelor;
- donația bunurilor;
- gestionarea mijloacelor financiare, a valorilor mobiliare și altor bunuri ale clientului;
- deschiderea și gestionarea conturilor bancare;
- crearea și gestionarea persoanelor juridice;
- gestionarea bunurilor aflate în administrare fiduciară, precum și de procurarea și vânzarea acestora.

VIII. PĂSTRAREA DATELOR

Avocatul păstrează toate documentele și informațiile despre clienții și/sau beneficiarii efectivi pe o perioadă de nu mai puțin de 5 ani¹⁴. La cererea Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și a Uniunii Avocaților din Republica Moldova, avocații vor prezenta toate informațiile și documentele relevante cu privire la clienții și/sau beneficiarii efectivi în urma aplicării măsurilor de precauție.

IX. DISPOZIȚII FINALE

Avocații vor ține cont de Recomandările, Instrucțiunile, Ghidurile Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, cât și a altor mecanisme, forme de gen național și internațional în domeniul prevenirii spălării banilor și combaterii finanțării terorismului.

În baza Legii 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Uniunea Avocaților din Republica Moldova (UARM), își rezervă dreptul de a cere de la Avocați cunoașterea, conformarea și respectarea programelor proprii și procedurilor interne în domeniul prevenirii spălării banilor și combaterii finanțării terorismului. La necesitate UARM poate cere informații relevante ce țin de domeniul pertinent.

¹⁴ în baza art. 9 a Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a Recomandării FATF nr. 11

1. Cunoașterea etapelor de spălare a banilor

a) plasarea

b) stratificarea

c) integrarea

2. Aplicarea în permanență a măsurilor de precauție privind toți clienții

a) identificarea și verificarea identității clienților

b) identificarea rezonabilă a beneficiarilor efectivi

c) înțelegerea naturii și a scopului relației de prestare a serviciilor

3. Cunoașterea riscurilor de spălare a banilor

a) juridictionale

b) de client

c) de servicii

4. Monitorizarea continuă a relației de afaceri

Avocații nu trebuie să-și asume rolul de organ de poliție față de clientul său, mai degrabă trebuie să mențină acel grad de cunoaștere a riscurilor potențiale ce țin de spălarea banilor și finanțarea terorismului.

5. Secretul Profesional

1.

Secretul profesional **nu poate fi utilizat** pentru protejarea și ascunderea ilegalităților ori pentru a acționa în contradicție cu spiritul legii.

2.

Relația client-avocat **nu îngreunează** raportarea adecvată a tranzacțiilor potențial ilegale, păstrându-se tot odată o linie de demarcație clară între consilierea juridică tradițională și avocații care acționează în calitate de operatori financiari.

3.

Activitatea desfășurată de un avocat într-un domeniu care depășește sarcina sa specifică de apărare sau reprezentare în justiție și de consiliere juridică **poate** în anumite împrejurări să facă obiectul obligării de a transmite autorităților anumite informații pe care le cunoaște.

4.

Avocații care oferă consiliere clienților pentru conceperea unor planuri de evaziune fiscală sau a unor strategii de planificare agresivă **urmează să poarte** răspundere juridică.

6. Raportarea activităților suspecte

Raportarea are loc **numai** în cazul **suspiciunii**, în urma evaluării proprii a riscurilor. Raportarea se efectuează prin intermediul formularelor speciale aprobate prin *Ordinul Directorului Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nr.18 din 08.06.2018* cu privire la raportarea activităților sau tranzacțiilor care cad sub incidența Legii nr. 308/2017, stabilind forma, structura, modul de transmitere, primire și confirmare.

7. Aplicabilitatea regimului de raportare

Avocații devin subiecți ai regimului de raportare **doar** în perioada participării în numele clientului la orice tranzacție financiară și imobiliară sau în perioada acordării asistenței pentru planificarea ori efectuarea tranzacțiilor pentru client ce țin, în ambele cazuri de:

a)

vânzarea-cumpărarea imobilelor

b)

donăția bunurilor

c)

gestionarea mijloacelor financiare, valorilor mobiliare și altor bunuri ale clientului

d)

deschiderea și gestionarea conturilor bancare

e)

crearea și gestionarea persoanelor juridice

f)

gestionarea bunurilor aflate în administrare fiduciară, precum și de procurarea și vânzarea acestora

8. Păstrarea datelor

Entitățile raportoare păstrează toate documentele și informațiile obținute despre clienții și beneficiarii efectivi pe o perioadă de 5 ani după terminarea relației.